

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2016. gada 7. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Vide — Direktīva 2000/60/EK — Sistēma Eiropas Savienības rīcībai ūdens resursu politikas jomā — Ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšana — Patērētāja maksājamās summas aprēķins — Ar faktisko patēriņu saistīta mainīgā daļa un no šī patēriņa neatkarīga fiksētā daļa

Lieta C-686/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Općinski sud u Velikoj Gorici* (Velika Goricas municipālā tiesa, Horvātija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 10. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 18. decembrī, tiesvedībā

Vodopskrba i odvodnja d.o.o.

pret

Željka Klafurić .

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Vodopskrba i odvodnja d.o.o.* vārdā – *D. Crnković*, advokāts,
- Horvātijas valdības vārdā – *A. Metelko-Zgombić*, pārstāve,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Varrone, avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *E. Manhaeve* un *M. Mataija*, pārstāvji,

ņemot vērā lēmumu, kas pieņemts pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas, izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* * Tiesvedības valoda – horvātu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīvu 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV 2000, L 327, 1. lpp.).
- 2 Šis lūgums tika iesniegts starp *Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.* un *Željka Klafurić* par šīs pēdējas atteikumu maksāt ūdens patēriņa cenā iekļauto fiksēto daļu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2000/60 preambulas 1., 11., 19. un 38. apsvērumā ir paredzēts:

“(1) Ūdens nav tāda prece kā jebkura cita, bet ir mantojums, kas jāaizsargā, jāaizstāv un pret kuru jāizturas kā pret mantojumu.

[..]

“(11) Kā izklāstīts Līguma 174. pantā, Kopienas politika attiecībā uz vidi ir veicināt vides kvalitātes saglabāšanas, aizsardzības un uzlabošanas mērķu sasniegšanu, saprātīgi un racionāli izmantojot dabas resursus, un tās pamatā jābūt piesardzības principam, kā arī principam, ka jāveic preventīvi pasākumi, ka kaitējums videi pirmām kārtām jānovērš pašos pirmsākumos un ka piesārņotājam ir jāmaksā.

[..]

(19) Šīs direktīvas mērķis ir saglabāt un uzlabot ūdens vidi Kopienā. Šis mērķis galvenokārt attiecas uz attiecīgo ūdens resursu kvalitāti. Labas ūdens kvalitātes nodrošināšanā daudzuma kontrole ir papildu elements, tādēļ ir jāievieš pasākumi arī attiecībā uz daudzumu, lai palīdzētu nodrošināt labu kvalitāti.

[..]

(38) Pasākumu programmās dalībvalstis var izmantot pienācīgus ekonomiskus līdzekļus. Jāņem vērā ūdens pakalpojumu izmaksu segšanas princips, tostarp vides aizsardzības un resursu izmaksu, kas saistītas ar kaitējumu vai negatīvu ietekmi uz ūdens vidi, jo īpaši saskaņā ar principu, ka maksā piesārņotājs. Šajā nolūkā būs vajadzīga ūdens pakalpojumu ekonomiska analīze, kuras pamatā ir ūdens ilgtermiņa piedāvājuma un pieprasījuma prognozes upes baseina rajonā.

[..]”

- 4 Saskaņā ar Direktīvas 2000/60 2. pantu “Definīcijas”:

“Šajā direktīvā izmanto turpmāk minētās definīcijas:

[..]

38) “ūdens pakalpojumi” ir visi pakalpojumi, kuri mājsaimniecībām, valsts iestādēm vai jebkādi saimnieciskai darbībai nodrošina:

- a) virszemes ūdeņu vai gruntsūdeņu iegūvi, uzkrāšanu, uzglabāšanu, apstrādi un sadali;

b) notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas iekārtas, no kurām ūdens izplūst virszemes ūdeņos.

39) “ūdens izmantošana” ir pakalpojumi, kas saistīti ar ūdens izmantošanu līdz ar jebkādu citu darbību, kas noteikta 5. pantā un II pielikumā un kas ievērojami ietekmē ūdens resursu stāvokli;

Šo jēdzienu izmanto 1. panta un ekonomiskās analīzes nolūkā, ko veic saskaņā ar 5. pantu un III pielikuma b) punktu.

[..]”

5 Direktīvas 2000/60 9. pantā “Ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis ievēro ūdens pakalpojumu izmaksu, tostarp vides aizsardzības un resursu izmaksu atgūšanas principu, ņemot vērā ekonomisko analīzi, kas veikta saskaņā ar III pielikumu, un jo īpaši saskaņā ar principu, ka maksā piesārņotājs.

Dalībvalstis līdz 2010. gadam nodrošina:

- to, ka ūdens cenu politika pienācīgi stimulē lietotājus izmantot ūdens resursus lietderīgi, līdz ar to palīdzot sasniegt šīs direktīvas vides aizsardzības mērķus,
- dažādu ekonomikas sektoru, ko veido vismaz rūpniecības sektors, mājsaimniecību sektors un lauksaimniecības sektors, pienācīgu ieguldījumu ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšanā, pamatojoties uz ekonomisko analīzi, kas veikta saskaņā ar III pielikumu, un, ņemot vērā principu, ka maksā piesārņotājs.

Šādi rīkojoties, dalībvalstis var ņemt vērā zaudējumu atlīdzināšanas sociālās, vides aizsardzības un ekonomiskās sekas, kā arī skartā reģiona vai reģionu ģeogrāfiskos vai klimatiskos apstākļus.

2. Upju baseinu apsaimniekošanas plānos dalībvalstis ziņo par plānotajiem pasākumiem, lai īstenotu 1. punktu, kas palīdzētu sasniegt šīs direktīvas vides aizsardzības mērķus, un par dažādu ūdens izmantojumu ieguldījumu ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšanā.

3. Nekas šajā pantā nekavē konkrētu preventīvu vai koriģējošu pasākumu finansēšanu, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus.

4. Dalībvalstis nepārkāpj šo direktīvu, ja tās saskaņā ar iedibināto praksi nolemj attiecīgajai ūdens izmantošanas darbībai nepiemērot 1. punkta otrā teikuma noteikumus, un šajā gadījumā attiecīgos 2. punkta noteikumus, ja tas nekavē šīs direktīvas mērķu sasniegšanu. Dalībvalstis upju baseinu apsaimniekošanas plānos ziņo par 1. punkta otrā teikuma pilnas nepiemērošanas iemesliem.”

6 Direktīvas 2000/60 III pielikums “Ekonomiskā analīze” ir formulēts šādi:

“Ekonomiskajā analīzē ietver pietiekami precīzu informāciju (ņemot vērā izmaksas, kas saistītas ar attiecīgo datu apkopošanu), lai:

a) veiktu attiecīgus aprēķinus, kas vajadzīgi, lai saskaņā ar 9. pantu ņemtu vērā ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšanas principu, ievērojot ilglaicīgas piedāvājuma un pieprasījuma prognozes ūdenim upju baseinu apgabalā, un vajadzības gadījumā veiktu:

- apjoma, cenu un izmaksu aprēķinus saistībā ar ūdens pakalpojumiem un
- attiecīgu ieguldījumu aprēķinus, tostarp šādu ieguldījumu prognozes;

b) novērtētu tādu pasākumu kompleksu, kas neprasa augstas izmaksas, attiecībā uz to ūdens izmantojumu, kas iekļaujams 11. pantā paredzētajā pasākumu programmā, pamatojoties uz šādu pasākumu potenciālo izmaksu aprēķiniem.”

Horvātijas tiesības

ZOV

- 7 Saskaņā ar *Zakon o vodama* (Likums par ūdeni) (*Narodne novine*, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 un 14/14; turpmāk tekstā – “ZOV”) 197. panta 5. daļu:

“Cena par ūdens pakalpojumiem tiek noteikta saskaņā ar pilnīgas izmaksu atgūšanas principu, kāds noteikts Likumā par ūdens apsaimniekošanas finansējumu, ūdens cenas sociālās pieņemamības principu un aizsardzības pret monopolu principu.

[..]”

- 8 Saskaņā ar *ZOV* 205. panta 1. un 2. daļu:

“Ūdens sadales un kanalizācijas sabiedrisko pakalpojumu darbībai nepieciešamie līdzekļi tiek nodrošināti ar ūdens pakalpojumu cenu.

Ūdens pakalpojumu cena veido ūdens pakalpojumu sniedzēja ienākumus, un samaksas pienākums ir nekustamā īpašuma, kurā pakalpojums tiek izmantots, īpašniekam vai jebkuram citam tiesiskam turētājam (lietotājam).

[..]”

- 9 *ZOV* 206. panta 1., 2. un 7. daļā ir noteikts:

“Ūdens pakalpojumu cenas apmērs tiek noteikts ar ūdens pakalpojumu sniedzēja lēmumu, to saskaņojot ar pašvaldību.

Ūdens pakalpojumu cena nevar būt zemāka par to, kas noteikta, piemērojot šī panta 7. daļā minētos kritērijus.

[..]

Horvātijas Republika, rīkojoties pēc Ūdens pakalpojumu padomes priekšlikuma, ar noteikumiem paredz ūdens pakalpojumu minimālās pamatcenas aprēķināšanas kritērijus un izmaksu veidu, kas tiek nosegti ar šo pakalpojumu cenu. Noteikumos tiek paredzēts arī minimālais piegādātā ūdens daudzums, kas ir nepieciešams mājāsaimniecības vajadzību apmierināšanai.

[..]”

Noteikumi par ūdens pakalpojumu minimālo pamatcenu un izmaksu veidiem, kas tiek nosegti ar šo pakalpojumu cenu

- 10 2010. gada 16. septembra *Uredba o najnižoj osnovoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva* (Noteikumi par ūdens pakalpojumu minimālo pamatcenu un izmaksu veidiem, kas tiek nosegti ar šo pakalpojumu cenu) (*Narodne novine*, br. 112/10) 6. pantā ir paredzēts, ka ūdens pakalpojumu minimālo pamatcenu veido mainīgā daļa un fiksētā daļa, kas saistīta ar ēku pieslēgšanu

municipālajai ūdens apgādes sistēmai un kas ietver izmaksas, kuras saistītas ar skaitītāju nolasīšanu, nolasīto datu apstrādi, skaitītāju kalibrēšanu un uzturēšanu, ēku pieslēguma municipālajai ūdens apgādes sistēmai ikdienas un ilgtermiņa apkopi, šīs municipālās sistēmas pienācīgas darbības regulārām pārbaudēm, kā arī ar dzeramā ūdens tīrības analīzi un uzturēšanu.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 11 *Vodoopskrba i odvodnja* ir municipālo ūdens sadales pakalpojumu sniedzēja vairākās Horvātijas pilsētās, tostarp Zagrebā.
- 12 Tā cēla prasību iesniedzējtiesā par maksājumu neveikšanu pret *Ž. Klafurić*, kura apstrīd daļu no rēķiniem par ūdens pakalpojumiem par laikposmu no 2013. gada decembra līdz 2014. gada jūnijam.
- 13 *Ž. Klafurić* apstrīd to, ka viņai jāmaksā ūdens pakalpojumu cenas fiksēta daļa, kas tiek aprēķināta neatkarīgi no faktiskā ūdens patēriņa.
- 14 Iesniedzējtiesa uzskata, ka patērētājam jāmaksā vienīgi par savu ūdens patēriņu atkarībā no skaitītāja rādītājiem, kas atbilst viņa rēķina mainīgajai daļai. Tā uzskata, ka valsts tiesību akti “nav saskaņoti” ar Direktīvu 2000/60 attiecībā uz cenas noteikšanu un ūdens apmaksas noteikumiem.
- 15 Šādos apstākļos *Općinski sud u Velikoj Gorici* (Velika Goricas municipālā tiesa, Horvātijā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdod Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
  - “1) Kā saskaņā ar Savienības tiesībām tiek aprēķināta maksa, ko iekasē par katram daudzdzīvokļu mājas dzīvoklim vai katrai privātmājai piegādāto ūdeni?
  - 2) Vai Savienības pilsoņi, apmaksājot savus rēķinus par ūdens patēriņu, maksā vienīgi par skaitītājā faktiski uzrādīto patēriņu vai apmaksā arī citas pozīcijas vai maksas?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 16 Jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu ieviestajā valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu. Šajā nolūkā Tiesai vajadzības gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi. Šajā ziņā Tiesai no visas šīs tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu motivācijas ir tiesības nošķirt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (it īpaši skat. spriedumu, 2016. gada 14. aprīlis, *Cervati* un *Malvi*, C-131/14, EU:C:2016:255, 26. punkts).
- 17 Šajā lietā, ņemot vērā tās lēmuma pamatojumu, iesniedzējtiesa ar abiem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, būtībā vaicā, vai Direktīva 2000/60 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka maksa par ūdens pakalpojumiem, kas jāmaksā patērētājam, ietver ne vien mainīgo daļu, kas aprēķināta atkarībā no attiecīgās personas faktiski patērētā ūdens daudzuma, bet arī fiksēto daļu, kas atbilst maksām par ēku pieslēgšanu ūdens apgādes sistēmai un saistītajām izmaksām, proti, tām, kas saistītas ar tās uzturēšanu, skaitītāju rādījumu nolasīšanu, nolasīto datu apstrādi, skaitītāju kalibrēšanu un uzturēšanu, kā arī ar dzeramā ūdens tīrības analīzi un uzturēšanu.
- 18 Kā Tiesa jau atgādinājusi, Direktīva 2000/60 ir ietvardirektīva, kas pieņemta, pamatojoties uz EKL 175. panta 1. punktu (tagad LESD 192. pantu). Tajā ir noteikti vispārīgie principi un rīcības vispārīgās robežas, lai aizsargātu ūdens resursus un nodrošinātu vispārīgo principu un to struktūru koordināciju, integrāciju, kā arī ilgākā termiņā vispārējo principu un struktūru attīstību, kas ļauj aizsargāt un ekoloģiski ilgtspējīgi izmantot ūdens resursus Eiropas Savienībā. Tajā paredzētie vispārīgie principi un

vispārīgais rīcības plāns turpmāk ir jāattīsta dalībvalstīm, kurām direktīvā paredzētajos termiņos ir jāveic virkne īpašu pasākumu. Šī direktīva tomēr neliek pilnībā saskaņot dalībvalstu tiesisko regulējumu ūdens resursu jomā (skat. it īpaši spriedumus, 2006. gada 30. novembris, Komisija/Luksemburga, C-32/05, EU:C:2006:749, 41. punkts, un 2014. gada 11. septembris, Komisija/Vācija, C-525/12, EU:C:2014:2202, 50. punkts).

- 19 Kā izriet no Direktīvas 2000/60 preambulas 19. apsvēruma, tās mērķis ir saglabāt un uzlabot ūdens vidi Savienībā. Šis mērķis galvenokārt attiecas uz attiecīgo ūdens resursu kvalitāti. Labas ūdens kvalitātes nodrošināšanā daudzuma kontrole ir papildu elements, tādēļ ir jāievieš pasākumi arī attiecībā uz daudzumu, lai palīdzētu nodrošināt labu kvalitāti.
- 20 No šī skatpunkta Direktīvas 2000/60 9. pantā paredzēts, ka dalībvalstis ievēro ūdens pakalpojumu izmaksu atgūšanas principu, tostarp vides aizsardzības un resursu izmaksu atgūšanas principu, ņemot vērā ekonomisko analīzi, kas veikta saskaņā ar šīs direktīvas III pielikumu, un jo īpaši saskaņā ar principu, ka maksā piesārņotājs. Dalībvalstis jo īpaši nodrošina to, ka ūdens cenu politika pienācīgi stimulē lietotājus izmantot ūdens resursus lietderīgi, līdz ar to palīdzot sasniegt Direktīvā 2000/60 noteiktos vides aizsardzības mērķus.
- 21 Tādējādi līdzekļi, kas ļauj sasniegt izvirzīto mērķi nodrošināt, ka ūdens cenu politika pienācīgi stimulē lietotājus izmantot ūdens resursus lietderīgi, ir atstāti dalībvalstu vērtējumam. Šajā kontekstā nevar apstrīdēt, ka ūdens pakalpojumu cenas noteikšana atkarībā no faktiski patērētā ūdens daudzuma ir viens no veidiem, kā stimulēt lietotājus izmantot ūdens resursus lietderīgi.
- 22 Tomēr, lai izpildītu ar Savienības tiesībām pienākumu atgūt ūdens pakalpojumu izmaksas, dalībvalstis var pieņemt citus ūdens cenu noteikšanas veidus, kas ļauj it īpaši atgūt ūdens sadales pakalpojumu dienestu izmaksas par ūdens nodrošināšanu lietotājiem pietiekamā daudzumā un kvalitātē, neatkarīgi no šo lietotāju faktiskā šī ūdens patēriņa.
- 23 Ciktāl dalībvalstis izpilda šī sprieduma 20. punktā atgādināto pienākumu atgūt ūdens pakalpojumu izmaksas, tostarp vides aizsardzības un resursu izmaksas, tās var izvēlēties starp dažādiem cenu noteikšanas veidiem, kas ir vispiemērotākie to situācijai, tām ar Direktīvu 2000/60 atstātās rīcības brīvības ietvaros, jo šajā direktīvā tam nav noteikts nekāds konkrēts cenu noteikšanas veids.
- 24 Šajā ziņā ne no Direktīvas 2000/60 9. panta, ne no kādas citas tās tiesību normas neizriet, ka Savienības likumdevējs būtu gribējis dalībvalstīm liegt paredzēt tādu ūdens cenu politiku, kuras pamatā ir tāda lietotāju maksājamā cena, kura ietver mainīgo daļu, kas saistīta ar faktiski patērētā ūdens daudzumu, un fiksētā daļa, kas ar to nav saistīta.
- 25 Turklāt no dažādu valsts tiesību aktu analīzes izriet, kā norāda Komisija, kura šajā ziņā atsaucas uz savu 2000. gada 26. jūlija paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai "Cenu politika ūdens resursu ilgtspējības stiprināšanai" (COM(2000) 477, galīgā redakcija) un uz Eiropas Vides aģentūras (EVA) tehnisko ziņojumu "Assessment of cost recovery through water pricing" (AEE 16/2013), ka dalībvalstīs ir vispārpieņemta prakse, ka ūdens pakalpojumu cenu veido fiksētā daļa un mainīgā daļa.
- 26 Šajā ziņā no attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma, par kuru ir runa pamatlietā, tiesību normām izriet, ka tajā ir ņemts vērā ar ūdens aizsardzību un pieejamību, kā arī ar ūdens apgādes sistēmu būvniecību, pārvaldīšanu un uzturēšanu saistīto izmaksu pilnīgas atgūšanas princips. Tajās paredzēts it īpaši, ka ūdens pakalpojumu izmaksu fiksētā daļa tostarp ir domāta, lai segtu izmaksas, kas saistītas ar municipālās ūdens apgādes sistēmas uzturēšanu, kā arī ar dzeramā ūdens tīrības analīzi un uzturēšanu.

- 27 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild, ka Direktīva 2000/60 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, kurā paredzēts, ka maksa par ūdens pakalpojumiem, kas jāmaksā patērētājam, ietver ne vien mainīgo daļu, kas aprēķināta atkarībā no attiecīgās personas faktiski patērētā ūdens daudzuma, bet arī fiksēto daļu, kas nav saistīta ar šo daudzumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 28 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, kurā paredzēts, ka maksa par ūdens pakalpojumiem, kas jāmaksā patērētājam, ietver ne vien mainīgo daļu, kas aprēķināta atkarībā no attiecīgās personas faktiski patērētā ūdens daudzuma, bet arī fiksēto daļu, kas nav saistīta ar šo daudzumu.

[Paraksti]